

CLAVDIOPOLI

Novae Seriei
VOL. II. Nr. IV.

MDCCLXXIX. die XXX. Septembris.
III. ANNALE OPVS.

Totivs Seriei
VOL. VI. Nr. LIV.

ACTA COMPARATIONIS LITTERARVM VNIVERSARVM.

ZEITSCHRIFT FÜR VERGLEICHENDE LITTERATUR.

JOURNAL DE LITTÉRATURE COMPARÉE.

FOLHAS DE LITTERATURA
COMPARATIVA.

GIORNALE DI LETTERATURA
COMPARATA.

PERIÓDICO DE LITERATURA
COMPARADA.

JOURNAL OF COMPARATIVE LITERATURE.

TIDSKRIFT FÖR JEMFÖRANDE
LITERATUR.

TIJDSCHRIFT VOOR VERGELIJKENDE
LETTERKUNDE.

TIMARIT FYRIR BÓKMENTA
SAMANBURDH.

ÖSSZEHASONLÍTÓ IRODALOMTÖRTÉNELMI LAPOK.

Miserum est et vile problema, unius tantum nationis scriptorem doctum esse : philosophico quidem ingenio hic quasi terminus nullo pacto erit acceptus. Tale enim ingenium in tractando fragmento (et quid aliud quam fragmentum est natio quaeque quamvis singularissima?) acquiescere non potest.

SCHILLER. (Epistola ad Körnerum.)

EDITORES ET ORDINATORES: SAMUEL BRASSAI et HUGO MELTZL.

Socii operis.

Abshoff E., Münster.	Fraccaroli G., Verona.	Minckwitz J., Leipzig.	Van Straalen S., London.
Mme Adam I. (I. Lamber), Paris.	Gierse A., Naumburg.	Mistral F., Maillane.	Strong H. A., Melbourne (Australia. Victoria).
Amiel Fréd., Genève.	Gwinner W., Frankfurt a.M.	Mitko E., Cairo.	Szabó K., Kolozsvár.
Anderson R., Madison. Wis.	Hart H., Bremen.	Nerrlich P., Berlin.	Szamosi J., Kolozsvár.
Arenarius R., Zürich.	Hart J., Berlin.	Olavarria y Ferrari E. México.	Szilasi G., Kolozsvár.
Baynes J., London.	Hóman O., Kolozsvár.	Óman V., Örebro (Sverige).	Teichmann A., Basel.
De Beer T. H., Amsterdam.	Jakudjsian Werthanes. Kronstadt (Constantinopol).	Patuzzi G. L., Verona.	Teza E., Pisa.
De Benjumea N. D., London.	Imre S., Kolozsvár.	De Peñar B. L., (La Rivera). Granada.	Thiandière E. Paris.
Benthien P., Hamburg.	Ingram J., London.		Thorsteinsson Stgr., Reyk- javik.
Betteloni V., Verona.	Jochumsson M., Rejkjavik.	Phillips jr. H. Philadelphia.	Vogler M., Leipzig.
Bladego G., Verona.	Kanitz A., Kolozsvár.	Podhorszky L., Paris.	v. Walther F., St. Petersburg.
Bozzo G., Palermo.	Katseher L., London.	Rapisardi M., Catania.	Volger O., Frankfurt a.M.
Butler E. D., London.	Pesse Koltzoff-Massalsky H., (Dora d'Istria), Firenze.	Rollett H., Baden (b. Wien).	Werneke H., Weimar.
Cannizzaro T., Messina.	Körber G., Breslau.	Scherr J., Zürich.	Weske M., Dorpat.
Carrion A. L., Malaga.	Kürschner J., Berlin.	Schmitz F. J. Aschaffenburg.	Wessely J. E., Leipzig.
Cassone G., Noto (Sicilia).	Lindh Th., Borgia.	Schott W., Berlin.	Whitehead Ralph Kildrum- my (Scotland).
Chattopádhyaýa Nisi Kánta Paris (Calcutta.)	De Maza P., Cádiz.	De Spuches Principe Di Ga- lati, Palermo.	
Conte Cipolla F., Verona.	Mainez B. L., Cádiz.	Staufe-Simiginowicz L. A., Czernowitz.	Wolter E., Dorpat.
Dahmann R., Leipzig.	Marzials Th., London.	Stempel M., Berlin.	Miss Woodward A. (Fores- tier A.) Philadelphia.
Dederding G., Berlin.	Mayet P., Tokei (Yédo.)	Storek W., Münster.	Miss Zimmern H., London.
Díósi A., London.	Mercey P., Melbourne.		
Espino R. A., Cádiz.	Milelli D., Milano.		

Sämmtliche artikel unseres polyglotten halbmonatlichen organs (zugleich eines solchen für höhere
übersetzungskunst und sogenannte weltlitteratur) sind original-artikel, deren nachdrucks-
bez. übersetzungsrecht vorbehalten bleibt.

BUREAU: KOLOZSVÁR, FÖTÉR. 30. (HONGRIE).

Sommaire du No LIV. *Zimmera. Gosse and the Teutonic element in England p. 51.* — *Wlitzlocki. A hapaxlegomena az Atlamdiban. p. 54.* — *Symmikta: (Schott. Wäkf der türkische pessimist. Original text im ausz. n. verd. — W. Siebenbürgisch-sächsische volkslieder. Inedita. I. II. v. Stein. Titellose gedichte des grafen Tolstoi aus dem Russischen verd. I—II. — Wernecke. My soul doth rest in God, of Fechner.) p. 61.*

GOSSE AND THE TEUTONIC ELEMENT IN ENGLAND.

In a paper devoted to comparative literature such a volume as W. Gosse's *Studies**) must on no account be overlooked. W. Gosse is one of our few literary men who occupy themselves with alien literatures, especially if these lie somewhat out of the beaten track, he is besides this an able and graceful poet, and a most incisive critic. Now this writer has just issued under the collective title of „Northern Studies“ a series of ten essays dealing with thoroughly fresh and unhackneyed themes. Though notably the Teutonic element has been since the fall of the Roman Empire, one of the most important factors in the literature of Europe, its study has been entirely neglected in this country. (We exclude here of course the study of German.) Dutch is rarely learnt and as for Danish, Frisian, Swedish, and Icelandic, such languages are left in total neglect. W. Gosse is almost if not quite the only one of our literary men who can boast of an acquaintance with these tongues and hence of course he alone is fitted to introduce us to their literatures. Now his essays, though apparently isolated monographs, are not without a tint of unity and this is that he holds that little instruction is to be found in the

*) *Studies in the Literature of Northern Europe.* By *Edmund W. Gosse.* London 1877. (Kegan Paul.)

study of foreign poetry if it does not throw side-lights upon our own poetic history. This point of view so generally disregarded by literary historians has never been lost sight of by W. Gosse. He has always viewed these foreign poets by a European, and not by a merely local light. Thus we see ARRABO imitating DE BARTAS, and ROSENHANE paraphrasing RONSARD; HUGGHAENS frankly borrowing from JOHN DONNE and MILTON in return becoming largely indebted to VONDEL, the latter facts being probably a revelation to most readers. And we gain by thus learning that the dew is not in the fleece for us alone, but that we form a part of a wide field of European culture over the whole expanse of which the rains descend in their season. These essays go over much ground. The first three are devoted to Norway, and we are shewn now the Norwegian poetry is the offspring of that independence declared in 1814, so that for a long time these early effusions were known as „Syttendemai-Poesi“ (17th of May poetry). Then follows an essay on Ilsen which in our opinion is the most lucid and able of all. Sweden is represented by RYNEBERG „the greatest poet who ever used her language“ says W. Gosse, but who was nevertheless of Finnish birth. In this article we come upon one of the many instances of W. Gosse's refined and subtle criticism. Pointing out how RYNEBERG seems to stand alone and how between him and TEGNER the natural link seems wanting, he goes on to say:

„This link properly consists it appears to me, in LONGFELLOW, who is an anomaly in American literature, but who has the full character of a Swedish poet, and who, had he been born in Sweden

would have completed exactly enough the chain of style that ought to unite the idealism of TEGNER to the realism of RUNEBERG. The poem of „Evangeline“ has really no place in Anglo-Saxon poetry; in Swedish it would accurately express a stage in the progress of literature which is now unfilled.“

Denmark next occupies W. Gosse. He writes with knowledge upon its National Theatre and shows how ably it has borne out the motto written in golden letters upon its drop scene „Ej blot til Lyst“ (not merely for enjoyment) and how in these simple words may be read the secret of its unique charm and the source of its power. In this country where the theatre has long ceased to be a school for poetic education it is well to have our attention directed to the theatre of a very little country, which nevertheless has managed for a century and a half to support a school of original actors and a series of national plays without borrowing traditions or dramas from its neighbours, and which has striven, not prudishly or didactically, but in a healthy spirit, to lead the popular thought in ennobling directions. GRUNDTWIG, BÖDTCHER, ANDERSEN and PALUDAN-MÜLLER are all treated of in one essay as the heads of the romantic school which received Danish poetry, and who drew their inspiration from Germany by means of HENRIK STEFFENS, precisely in the same manner as Coleridge and Wordsworth did much about the same time in England. WALTHER VON DER VOGELWEIDE, as the representative of mediaeval Germany forms the theme of the next essay. We are then transported to Holland and under the heading of a „Dutch poetess of the 17th century“ we have a cabinet-picture of contemporary Dutch literary

history as it clustered around the fair Tesselschade, who was queen and muse and friend of all that goodly company. M. ALMA TADEMA in an exquisite etching, which shews how that great artist can excel in every line he attempts, has presented us with a picture of the poetess in her garden at Alkmaar, playing the lute to her two children in a characteristic Dutch courtyard. The essay on VONDEL and MILTON to which we have before referred follows here and the whole is ended by a masterly exposition of that most impudent of all literary forgeries, the Oera Linda book. Translations of exceptional merit, both as regards fidelity and grace enrich the book throughout and add to its charm, which is further enhanced by W. Gosse's possession of a mellifluous style that is both seductive and vigorous and illustrates very happily HEINE's remark „dass, um vollendete prosa zu schreiben, unter anderem auch eine grosse meisterschaft in metrischen formen erforderlich ist.“

London.

H. ZIMMERN.

HAPAXLEGOMENA

AZ ATLAMÁLBAN.

EDDIGELE AZ Atlamál és Atlakviða*) egy oldalról se volt önálló béhatóbb kutatások tárgya, se stíljára se pedig tartalmára nézve. A mit GRIMM VILMOS (die deutsche heldensage) mondott és utána az Eddakiadók néhol mellékesen megjegyezték — az az egész, a mit az Atli-énekekről eddigelé írtak. Ezekkel a dalokkal való béhatóbb foglalkozást csakugyan nem kísértették meg,**) sem a svéd, sem a dán, vagy

*) A transcriptio Bergmann F. V., az első norroenisták leggeniálisabbika, szerint van alkalmazva.

**) A f. e. Bergmann tanárnak specialis munkája az Edda hős-dalairól éppen most van sajtó alatt. L. A. de Gubernatis Dizionario. 1134

német és angol eddisták és többi germanisták.*)

Részben nehéz is ezen a bajon segíteni. Egy oly távol fekvő, elszigetelt nép régmúltjából fennmaradt költemények szellemébe behatni, olyan feladat ez, mely előreláthatólag alig sikerülhetett. Mindamellert előbb-utóbb egyszer meg kell a próbának történnie, hogy legalább jövő búvárlatoknak ut nyitassék, ha ezzel mindjárt egyelőre nem is ér-nénk el egyebet a legyengébb eredménynél. Hazánkban**) annál is inkább jogosult thema ez, sőt kötelesség dolga ily dalokkal foglalkozni, mivel a dicső Hunok utódjainak bizony nem szabad közönnyel viseltetniök az Edda-énekeknek kivált azzal a két darabjával szemben, mely Attila nagy nevét hordja homlokán.**) Ily dolgozat előtt voltaképpen csak az az egy fontos czél lebeghetne, hogy mutassa ki töredékeit amaz elveszett ó-germán (valószínűleg gót) *Athiepos*-nak, mely egyelőre hypothesis gyanánt, Dr. MELTZL Hugó tanár ur Edda-előadásaiiban felá-lítatott és melyhez szerinte a Dráp Niflunga, a harmadik Guðrun-ének, az Atlamál és Atlaqviða tartoznék, az Eddából.

Legyen szabad azonban, egyelőre csak az Atlamálial foglalkoznunk, még pedig csupán formális (grammaticai és aesthetikai) szempontból. Nem csak az Atlamál, hanem az Atlaqviða kritikai olvasása is, az éppen benne előforduló sok hapaxlegomenon miatt, nem éppen könnyűnek mondható. Feladata tehát dolgozatunknak, egyelőre nem csak kiszedni és összeállítani valamennyi hapaxlegomenon-t az Atlamál-ból, hanem egyszerűs mind azoknak helyes fordítását, a

*) Thierry és Szabó K. in specie mint historicusok szólottak hozzá.

**) Jelen dolgozat a kolozsvári egyetemnek 1878 9. évben kitűzött pályakérdésére keletkezett. 1135

mennyire lehetséges, kieszközölni, A hapaxlegomenon helyes fordításánál két-féle jó tekintetbe: egyrészt a szó származása, másrészt az illető helynek összehasonlítása más művekben lelhető hasonló fordulatokkal. Tehát: egyrészt *etymologiai* másrészt *aesthetiko-psychologiai* művelet. A következőben betűrendben valamennyi hapaxlegomenon van tárgyalva e két szempont alatt s CLEASBY nagy művéből csak is a legszükségesebb van idézve. A hapaxlegomenon keretébe tartozónak van véve valamennyi szó, mely későbbi *sag*akban etc. is szerepel. Anynnyival is inkább, mert a f. e. hypothesis értelmében: mind a két rendbeli reánk maradt ének, mely Atli nevét viseli, vagy, pontosabban kifejezve, ezeknek csirája, sokkal ódonabb, a mint a philologia eddig feltenni merete minélfogva a jövő scandinav philológiája is egy *középislandi* nyelvet határozottan el kell hogy különítsen az *ó-izlanditól*. Mindaddig magyarázatunk is csak hiányos lehet.)*

AZ ATLAMALBELI HAPAXLEGOMENA TELJES LAJSTRÓMA.

Af-lima adj. indecl., 27, 7. divulsus; cf. g. af-linnan, megszűnik; gr. ἄλλωμι;

*) A strophák a Hildebrand-féle editio sz. vannak idézve. A szövegben előforduló rövidítések: agl. = angol; aglsz. = angolszász; dn. = dán; cz. = cigány (rom); g. = gót; gr. = görög; lat. = latin; os. = oszk; sc. = scót; ss. = erdélyi-szász; sv. = svéd; ősz. = ó-szász; Cl. = Cleasby; H. = Holtzmann (Edda); E. = Egilsson; M. = Meltzl; Me. = Meyer (goth. sprache); Ps. = Postula sögur; Fms. = Fornmanna sögur, Hm. = Heimskringla; N. = Njala; Am. = Atlamál, F. = Fornaldar sögur; Ey. = Eyrbyggjasaga; Gr. = Grágas; G. = Grettissaga; Hb. = Homliúbók; Fn = Fornsögur, B. = Biskupasögur; Stj. = Stjórn, Sk. = Skaldai. ÓH. = Ólaf saga Helga; E. = Egilssaga; Or. = Orkneyinga saga; V. G. = Viga Glums saga; Fg = Fagrskinna. Ø. = Ødreksjaga. (A Grágas kifejezés tudományosan ugyan alig jogosult többé; de utóbb még Dr. Horn Frederik a kopenhagai egyetemen is él vele; nem csak Vig-fusson Cleasby folytatója az oxfordin.) 1136

ser. rnaumi. Cl. to be cut of separated from. (Ps. 95.)

af-rek neutr., 102, 4. hatalom. Cf. g. reik-; lat. reg-; ser. ræg; cz. rai = ur. Cl. a deed of prowess, a deed of derring do, (Fms. XI. 234); grand, magnificent (Hm. III, 268.)

and-aeris adv. 14, 7. and-, ent-gegen = ellen; aera remigare (E.); cf. g. airu-, hirnök; ó-sz. êru., ser. áiman-, gr. οἴου-, = ut; ser. áimi- = éiu; lat. ire. Es wird uns entgegen gehn (H.).

arka 95, 7. megy; cf. g. airu-, lat. ire. Cl. to lomp hobble, of a sluggish gait; láta a. at audnu, to let matters take their own course slow and sure like fate (N. 185, Am. 96.)

audna f., 95, 7. szerencse, kaland; cf. g. anda-gei, lat. uber (udher); gr. οὐρα; ser. udhan, ujfn. euter. Cl. fortune good luck, arka at a. Cp. the Craven word *aund* in the expression *It's aund to'ot*, „I am ordained to it, it is my fate.“

á-gaeti n., 99, 7. dicőség, tisztelet. gaetinn = besonnen. Cl. *renow, glory*, in pl. *glorious deeds* (Fms. VIII. 139.)

á-naudigr adj., 60, 3. szegény; naudigr, kényszerítve; g. naudi-, gr. ἀνάγκη, lat. necesse; ser. magna- = nacht.

ást-kynni, n. 14, 3. szeretet; cf. ást szeretet, g. ansts; ser. in = hajtani (Ml.); kynni szokás. Cl.: *a hearty welcome* (Am.)

á-visa 12, 1. megjelölni (H.). Cl. to point at, indicate.

Bak-fall n., 36, 3. bak = hát, cf. ss. bóchen (szalonna); fall = esés, halál. Cl. *falling back-wards* (F. III. 569.); in pl. in the phrase, róa bakföllum, to take a long pull with oars (F. I. 215); milit. *attack from behind* = bakslag (Fms. VIII. 115). cf. bak-szász.

börr m., 30, 5. fa; Cl. *a kind of tree*.

beini m., 8, 2. megvendéglés; Cl. *help*, but exclusively used of *hospitable entertainment, hospitality*; vinna, veita, hafa b. (Ey. 268: Fms. II. 155.)

ben f., n., 87, 3. seb; Cl. *a wound*; as a law term., esp. *a mortal wound* thus defined: skal sóer lysa, en b. ef at bana verðr (Gr. II. 18.) Cf. a második Merseburgi varázsigét.

beysta 36, 3. üt; cf. g. beistjon = savanyít, ó-dn. börste, sv. bösta, ujfn. beizen. Cl. to bruise, beat; the alliterated phrases, berja ok b., to flog (Hb.), b. bakföllum, to pull hard, beat the waves with the oars (Am. 35).

boð, n.: 2, 7. hír, szolga; cf. g. buzns, agl. bid. Cl. *a bid, offer, a feast*. (Fms. II. 30).

bras m., 60, 1.*) szakács, cf. ujfn. prassen, sv. brasa, dn. brase, agl. braze; cz. bradji**) = kanna, lakoma. Cl. *a cook* an ἀπ.λεγ. Am. 59.

brálla adv., 12, 4. vad. zavaros; cf. cz. prastav = szaladok.

bryti m., 58. 2. házgondnok, szakács; cf. aglsz. brytta = villicus, ó-dn. bryde. Cl. *a steward bailiff*. This word occurs twice or thrice in Icel. books, of the *bailiffs* (N. 201; Fn. 147); also in the two bishop's bailiffs (B. I. 247. 848), where b. is inferior to ráðsmádr, a *steward*, and denotes the *head-bourer* in the bishop's homestead. In Denmark it was more in use, cp. a treatise of N. M. Petersen („Bonde og Bryde“) upon the subject, publ. in Ann. for Nord. Oldk. 1847. etc.

Dag-megir m.; 62, 6. kelet (nap) emberei; compos. cf. g. dags, ser. dahégni, ahan (dághan helyett) nap, lat. tac- (dhac- helyett) fáklya (Me.); mádr

*) cf. *brasadr* (Fms. VIII. 8.): l. H., altd. gram. I, 1. 129.

**) j = zsi, s = sz, sh = s, M. transcr. szerint.

- = mann, g. mana-, scr. manu-, gr. *Μῦνος*, cz. manush.
- dreifa* 18. 4; feccskend, cf. g. draibjan, gr. *θρίβειν* = drücken. Cl. *to scatter* *disperse*, metaph. to divert; d. vatni, blóði, *to bedabble with blood* (Am.) ok dreifir þá meðr blóðinu (Stj. 78).
- drótt-lata* f. adj., 10, 3; leereszkedő; cf. ófn. truht, g. ga-drauhts; latr (?) = esinaló. Cl. *beloved by the household*, *gentle*, epithet of a queen (Am.) Cf. Kopenh. editio. II. 604. I.
- dvöl* n. pl. 101. 7; meghoszabbítás; cf. ófn. tvaljan. Cl. (cp. „*dwelling*“ = delay, Engl. Ballads), *a short stay*. *stop*. urðu d. daegra (Am.); gramm. *quantity* (Sk. 175).
- Ekka* f., 90. 3. özvegy; cf. g. viduvón-. lat. vidua = scr. vidhavá-. sv. enka. dn. enke. Cl. *a widow* (Gr. I. 108; F. I. 223).
- ella* adv., 14, 8; 38. 7. vagy. hiába; cf. gr. *ἄλλᾶ*. aglsz. elles, agl. else, sv. eljest. Cl. in Norse laws freq. ellar. in mod. Icel. usage ellegar, elligar (O. H.) *elsn*, *otherwise*. L. H. 524. I.
- emja* 23, 7; ugat, süvölt; Cl. *to howl*. (Fms. VI. 383; F. I. 213).
- erfa* 72, 2; tor; cf. g. arbi-, scr. labh-fogadni, gr. *λαμβάνειν* (Me.) Cl. *to honour with a funeral feast*, ep. the Irish phrase to „wake“ him; (E. 644.)
- Fár-hugr* m., 85, 2, ellenséges; fár = ujfñ. gefahr, cf. g. ferjd, ófn. fara, lat. periculum, ex-periri, gr. *πείρα*, cz. perav = szaladok; hugr gondolkodó, ujfñ. hocken, Hugo; cf. g. hugjan, scr. çank. lat. cunctari. Cl. *wrath* (Am.)
- faett* adv., 45. 3; félénken (pavide). cf. faedinn.
- flaug* f. 24. 4. repülés; cf. g. flaugjan, flugan. scr. plu-, gr. *πλέω*, lat. fluere, cz. perav esni, dn. fløj. Cl. *flying*, *flight*, metaph. (Am.)

- flykkjask* 41. 1; gyülekezik; cf. flokkr. Cl. *to crowd* (Fms. VIII. 81; Or. 372).
- flyta* 4, 3. megsiettet. E. Lex. poët: non flytja. Cl. *to hasten*, *make haste*; f. sér to hasten, speed oneself (Stj. 221).
- förn* f. 5. 5. ajándék, cf. ujfñ. pfründe (?) Cl. *offering*; prob. a word of Lat. and. eccl. origin, derived from Lat. offerre; after the introduction of Christianity the old heathen word blót became odious, as denoting heathen sacrifice and is consequently never used in connection with Christian worship.
- full-drukkinn* part. 8. 4; ittas; compos. fullr voll, g. fuls. lat. plenus, gr. *πληρῆς*-, *πίπλυμι*, scr. párnâ-; drekka = trinken, g. drigkan, gr. *σ-τραγγίζειν* (Me. 115. §.) *quite drunk* (Fms. I. 291; OH. 72).
- full-illa* adv. 83, 3. igen rosszúl; compos. fullr (l. full-drukkinn), illa = ujfñ. übel, g. ubils, aglsz. yfel („das vielleicht mit ufar über = scr. upári = gr. *ἐπέω* zusammenhängt,“ Me. 420. §.) Cl. *badly enough* (F. I. 222, Am.)
- full-ráða* 41, 7. elhatároz; compos. fullr. (l. full-drukkinn), ráða = ujfñ. raten, ófn. ratan. Cl. *fully resolved* (Fms. VIII. 422.)
- full-ryninn* adj., 10, 9. egészen okos; comp. fullr (l. full-drukkinn), rynninn cf. ryni elmékedés. Cl. *fully wise* (Am.)
- Gáligr* adj., 6. 3. okos, ékesszóló, cf. gá = gondoskodni.
- gera* 82. 2. cselekszik; cf. göra, ófn. garawjan, ss. gárf-kumer. Cl. *to do*.
- gerv-allir* adj.; 44, 8. egészen; comp. gerv- = göra adv. egészen, ujfñ. gar; allr = ujfñ. all. Cl. *whole*, *entire*, *quite* all = gr. *ἅπας*.
- glékligr* adj., 28, 5. valószínű, hasonló; cf. gr. *λίχο* *πρ-λίχο*-, *πρ-λίχο*-. Cl. in old poets with *gl*, but usally with *l*. only (N); *likely*. *probable*.

gnótt f., 70, 1. böség; cf. aglsz. geniht, g. ga-nauhan, gr. ἀνάγκη, lat. necesse, cz. nangō. Cl. *abundance, plenty*; g. grunnyōgi (gen.) (Am.)

gómr m., 9, 6. szájpadrás; cf. aglsz. góma, agl. gums, dn. gane. Cl. *the palate*, in the phrase, e-m berr mart a góma, to talk freely of many things (Fms. VI. 208.) Igen becses ereklye, összehasonl. aesthet. szempontból is, az ss. ige gómern. (M.)

goezka f., 99, 6; jóság; cf. g. godein-. Cl. *goodness, kindness, mercy* (Am., Stj. 34).

greipa 83, 11; gatzettet elkövet; cf. g. greipan, = ujfn. greifen, gr. λαμβάνω (γλαβ-ból), scr. labh- (glabh-ból). Cl. *to grasp, comprehend*, metaph. g. gloep, *to commit* (Am.) ss. grapsche,

grunnyōgi f., 71, 1; tudatlanság. balgaság: comp. grunnr göanu, yōgi? Cl. *spallowness, credulity* (F. 354, Am.) L. gnótt.

Koleczvár, 1879. WLISLOCKI HENRIK.
(Folyt. következík.)

SYMMIKTA.

DER TÜRKISCHE PESSIMIST WAKIF.

(Originaltext im auszuge, nebst verdeutschung.)

MEN dshihán mülkünde mutlak doghry hálet görmedim,

Her ne gördüm, ejri gördüm, üzke babet görmedim.

Äschinüler ychtylötinde sadakat görmedim,

Bî at we ykrür we imân we dijânet görmedim.

Gün gibi bir schachsa glünde chair wersen sad-hezâr,

Zerredsche itmez edüi schükür, ni'met aschkejâr.

Äüter châki mezeller-de deniler müteber,

Sâhib-i zer-de kerem jochdur, we kerem ehlinde zer.

Koima ki schaitân-i mel'ân ejleje imâne zör

Schu'le-i hos nun-la bachsch it tâzlâ-den dunjâ-je nör.

Wâkif a ja rebbuna üz lutfunu ejle pinâh,

Senden özke kimseden lutf we inâjet görmedim.

1141

HAB' in diesem weltenreiche etwas grades nie gesehn,
Was ich sah, das sah ich krumm nur, hab' es anders nicht gesehn,
Hab' im umgang mit bekannten keine redlichkeit gesehn,
Habe glauben und vertrauen, gottesfurcht auch nie gesehn.

Gleich der sonn' erweis dem menschen täglich gutes tausendfach:
Nicht ein sonnenstäubchen dankes trägt er je dafür dir nach.
Sah im staube der verachtung edle, sah den schelm geehrt;
Geld und gut hat nicht der würdige, und wer's hat, ist ohne wert.

Gieb nicht zu, dass teufels ränke unsern glauben schädlich werden,
Gott, mit deiner schönheit flamme schaffe wieder licht auf erden.
Mach' dem Wâkif zum asyle deine huld, o herrgott hehr!
Denn bei andern wesen fand ich huld und gnade nimmermehr.

Vgl. Magazin f. d. litt. des ausl. 1869. no. 36. Dieses von uns auszugsweise mitgeteilte türkische gedicht, sehr durchspiekt mit arabischen u. persischen wörtern, ist nach deutscher orthographie geschrieben: nur z vertritt gelindes s. Das ganze gedicht befindet sich in Bergé's (nur texte enthaltender) sammlung von dichtungen transkaukasisch-türkischer sänger des 18-ten u. 19-ten jahrhunderts (Leipzig 1868.)

Berlin.

W. SCHOTT

SIEBENBÜRG-SÄCHSISCHE VOLKSLIEDER.

(Inedita.)

I.

Wan der ontert bledy,
Señ de meschen frü;
Wan det médschen kit,
Sens de gangen frü.

II.

Doif ás jó der Wed'senbóch
O noch deifer ás meñ ledyn;
Fleist der boch uch vur dem durf,
Wâl de menschen ech doch medyn.

Ach meñ leivster zecht hedý furt,
Za den katnern hedý he git;
Ach he leivt mech dön nedý mí,
Wan he imól hímen kit.

1142

*Flénen wól ech an den boch,
Wól hej on dem wasser stón,
Bas su grás der Wedsen wird,
Dat nedj kón meñ leivster gón.*

H. v. W.

TITELLOSE GEDICHTE DES GRAFEN ALEX. TOLSTOI

Verdeutsch aus dem Russischen.

I.

(Prädóc klubitsü bëlyc nad ozerom tuman.)

DER dichte nebel silbergrau
Fällt nieder auf den see,
So auch umhüllt des jünglings sinn
Ein namenloses weh.

Der nebel weilt wohl ewig nicht.
Er schwindet, er verweht,
Er löset sich, er teilet sich,
Doch kummer nie vergeht.

II.

(Uz lastoczki kruzaè nad kryszec szczebetali.)

SCHON sitzen schwalben rings u. zwitschern
voll von freuden,
Sich brüstend frühling kommt in seines schmuk-
kes macht . . .

Als trät' wohl in ein haus voll kummer u. voll
leiden,
In blumenschmuck ein weib hochmütig, voll
von pracht.

Des frühlings festgesicht ist widrig mir zu
sehen,
Dem ohne dich so trüb das grün der bäume
scheint!
Mein einzig sinnen ist, dass wenn des herbstes
wehen,
Erst gelbe blätter streut, wir wieder sind vereint.

Weimar.

E. FREIN VON STEIN.

REST IN GOD.

FROM THE GERMAN OF G. TH. FECHNER.

(In Gott ruht meine seele.)

1. My soul doth rest in God,
Life is in Him alone;
I live, because He liveth,
Who life and spirit giveth,
Who never leaves His own.
2. My soul doth rest in God.
Avaunt, vain doubt and fear!
Know that she dieth never.
Is safe in Him for ever
Who holds and guards her here.

3. My soul doth rest in God,
Encompassed in His love
While yet to dust united,
One day to be invited,
To boundless realms above.
4. My soul doth rest in God.
To witness of His might
The prophets raise their voices,
Christ sheds and she rejoices —
The glory of His light.
5. My soul doth rest in God.
Behold the angel host
Move in ethereal spaces;
Ay, one of them embraces
Even me, lest I be lost.
6. My soul doth rest in God:
Through Him all souls are one:
Faith, Hope, and Love, in union,
Bind them in sweet communion
To whom this truth is known.
7. My soul doth rest in God,
His peace pervades my mind,
His will directs my duty,
Where Wisdom is with Beauty
And Holiness combin'd.
8. My soul doth rest in God:
How useless all her strife!
In vain my trepidation,
God worketh my salvation,
In Him is bliss and life!
9. My soul doth rest in God,
His bidding to fulfil.
Though often I oppose Him,
I know I cannot cross Him.
He works His holy will.
10. My soul doth rest in God.
And art thou gone astray?
For all His own he careth,
Them and their sins He beareth,
He'll lead them on His way.
11. My soul doth rest in God —
Sweet comfort in despair!
He makes what is distressing
A promise of a blessing.
On Him lay all thy care.
12. My soul doth rest in God —
This word for ever stands.
On tempest-tossèd ocean
Sleep thou in peace: its motion
Guides thee to happier lands!

Weimar.

H. WERNEKKE.